

АВДЕЙ КАРГИН

МНОГО ВАЖНИ ИГРИ

Превод от руски: Александър Кючуков, 1986

chitanka.info

Разбира се, не му се искаше да напуска любимия фотьойл, да оставя „Записките“ на Цезар, да сваля поизтъркания на лактите халат и да облича мундира. Писмото на Котарака обаче — кой знае защо му беше лепнат този прякор, дали заради жълтите очи или свободното държане — и така, писмото, което той получи снощи, беше заповед, дори нещо повече от заповед. Молбата на стария другар да отиде колкото може по-бързо можеше да означава само едно: да тръгне незабавно. Фуражката намери познатата вдлъбнатина на челото му. Дори не се сбогува с Береника, не му се искаше да я събужда. Но все пак не издържа и надникна в спалнята на внучката си. От розовата светлина на нощната лампа лицето ѝ, обикновено бледо, сега изглеждаше свежо. Старецът постоя една минута, момиченцето не кашляше. Добър признак. Той премести креслото на колелца по-близо до леглото и излезе. До огледалото остави бележка на Марта: „Заминавам по спешна работа. Ще се обадя.“

Ясно бе, че повикването е свързано с Пришелеца. Нали Котарака сега беше важна клечка — главен военнотехнически експерт в Женева. Генералът редовно четеше вестниците и знаеше, че Пришелецът е опасен за околосемната космонавигация. Неговите непредвидени премествания, цялото му поведение безпокоеше света и привържениците на пасивното изчакване губеха позициите си в Обединените нации.

... Мумифицираният старец ситнеше срещу него с разтеглени в усмивка сини устни. Те се прегърнаха.

— Не сме се виждали... — Котарака го покани да седне на дивана и започна да обикаля кабинета.

— Осем години. През септември ще станат точно осем години.

— Да, от последните учения. — Котарака застана пред генерала. Той наистина беше много отслабнал, но очите му както по-рано горяха с жълт огън. — Ти така стремително подаде оставка, че едва намери време да се сбогуваме.

— Не става дума за времето, приятелю. Беше ми много тежко. След четиридесет години служба.

Генералът замълча. Не трябваше да се отпуска.

— А ти изглеждаш много добре — скърцаше Котарака. — Чух, че не напускаш бърлогата си. Не си показваш носа. Даже на срещата на випуска не се появи.

— Пазя си нервите. Знаеш ли, че почти две години, след като напуснах, сънувах космодрумите, щабните коридори. Освен това се занимавам с внучката.

— С дъщерята на Мария? Как е тя? Още си спомням каква пица правеше. Да си оближеш пръстите.

— Тя е с мъжа си вече трета година на Плутон. А дъщерята оставиха на мен. И Марта, разбира се, е с нас.

— Марта? Боже мой? Та тя е на двеста години.

— Тя е твоя връстница. И само една година по-възрастна от мен.

— Значи си зает с внучката. Представям си. Спартанското възпитание на стария воин. Езда. Плуване. Умереност.

— Не, изобщо не е така. Момичето е болно от рождение. Не може да ходи, и оттам всички останали беди: слаби бели дробове, анемия. Три операции на гръбнака — и всичко безполезно. — Генералът разбираше, че не е позволено да се отпуска. Той напрегнато погледна Котарака, който съчувствено сведе голия си череп.

— Расте дива, страхува се от децата. Иначе е разумно, съобразително дете. И фантазьорка. Няма други приятели, освен мене и Марта. И знаеш ли, смешно е, но и на мен освен нея никой не ми е нужен.

— Недей, така не може. Стар войник. Много опитен специалист. Не можеш да се погребваш. Особено сега, когато си необходим.

— Точно така. Мини към същността. Щом станах толкова необходим, работата сигурно е сериозна. Пришелецът ли?

Котарака се отпусна на дивана до него.

— Какво знаеш за Пришелеца?

— Само това, което е известно на всички. Шляе се из Слънчевата система, защитен е от всички сондиращи средства, не реагира на сигналите. Съдейки по хаотичността на движението, няма екипаж.

— Мога да добавя, че през последните дни положението стана още по-сериозно. Например вчера два лунни транспортни кораба едва не се сблъскаха с него — Пришелецът се появи на около десет километра от тях и веднага изчезна. Освен това се разбра... Впрочем, не мога да ти кажа повече, докато не чуя отговора на предложението, което ще последва. — Котарака стана, ордените му глухо издрънчаха. Генералът също се надигна от дивана.

— Международният съвет и Специалната комисия ме упълномощиха — Котарака говореше бързо и гъгнуво — да ти предложи да се включиш в състава на Извънредния комитет, който е учреден с решение на споменатия съвет, за да се реши въпросът за обекта с произход извън Слънчевата система, когото средствата за информация наричат Пришелеца, а също така и за контакта с екипажа, ако такъв съществува, и за възможните мерки за защита на Земята. Поръчано ми е също така да ти съобщя, че твоего съгласие и извънредно конфиденциалният характер на сведенията, до които членовете на комитета имат достъп, ще доведат до ограничаване само в служебни рамки на всички твои връзки с външния свят до приключване на дейността на посочения орган.

— Имам ли време да помисля?

— До осем нула нула.

— Разбира се, няма да получа никакви разяснения, преди да отговоря?

— Никакви.

— Ще бъда тук в осем нула нула.

— Отлично.

— Къде мога да пренощувам?

Котарака протегна сухата си ръка към звънеца.

— Изпратете генерала.

Но изведнъж се сепна и отпрати дежурния офицер.

— Извинявай, старче. Скоро ще се побъркам заради този Пришелец. Да отидем къщи. Ще пием кафе, ще си поприказваме. Разрешават ли ти да пиеш кафе? На мене не. Да вървят по дяволите. Защо да не изпия едно кафе със стар приятел, когото не съм виждал осем години? Можеш ли да ми обясниш това?

* * *

Генералът така и не можеше да си обясни защо се съгласи толкова бързо и лесно. Съгласи се да забрави сутрешните си грижи за розите, разправиите с Марта — да дават ли на Береника ягоди, вечерния ритуал с класьорите и шеговитите мечти с внучката за „Синия Маврикий“. Да смени този живот с късане на нерви по

съвещанията, с неудобството на отговорностите, с тесния хамут на дисциплината. В него се пробуди дремещата през всичките тези години необходимост да заповядва и да се подчинява, да премисля многоходови операции и мигновено да ги променя в името на друг, по-висш план, да задвижва хиляди хора, безпрекословно послушни в този упоителен военен миг и също толкова покорни механизми и армади ракети, да управлява това движение, за да обкръжи, зашемети, разпръсне, унищожи противника... Впрочем, през цялата си дългогодишна безупречна служба генералът така и не срещна противник. Нито веднъж той не изпрати ракета в истинска цел. Само учения, учения, учения.

След като подписа документите, генералът каза:

— Преди да ме въведеш в работата, трябва да видя Береника. Това ще отнеме две минути. Може ли оттук?

— Карай. — Котарака посочи екрана и излезе.

Тя току-що се беше събудила и дори не разбра, че дядо ѝ я гледа от екрана, а не е до леглото, както обикновено.

— Ох, деденце, аз толкова... А ти къде си?

Генералът се усмихваше.

— Аз толкова сънувах, толкова... Дойде едно човече — малко момченце с шарени очички и ми предложи да играем. Държеше топка. А после, да ти разкажа...

— Всичко ще ми разкажеш — не издържа генералът, — всичко-всичко! Ще се върна, скоро ще се върна... — И се запъти към изхода, мърморейки: — Няма да позволя на никого да те обиди, моето момиче, на никакви пришелци.

По пътя Котарака разказа за последното най-значително събитие. Снощи на извънредното заседание на Международния съвет, извънредно поради факта, че патрулните ракети и спътници откриха силно излъчване с неизвестно естество, излизащо от Пришелеца във вид на тънък лъч и насочено към Земята, и така, на това заседание Съветът реши да се принуди Пришелецът да напусне пределите на Слънчевата система.

— Какво означава — да се принуди? — попита генералът.

— Терминът не е уточнен. Юридическото оформяне на акцията и техническото и осъществяване е възложено именно на комитета, в чийто състав ти се съгласи да влезеш. Пълномощията му са безкрайни.

В него ще влязат най-видните дипломати, юристи, учени и... военни специалисти от цял свят — гласът на Котарака ликуващо звънтеше. — Цялата интелектуална мощ на планетата! Цветът...

— Не се горещи толкова, приятелю, не си на пресконференция. И те слушат не милиарди братя-земяни, а един, както ти каза, военен специалист, макар и не толкова виден. По-малко емоции. Не си дипломат, нито юрист, затова наричай със свои думи това, което на йезуитския им език звучи като „да се принуди да напусне пределите на Слънчевата система“. Пришелецът не е ученик, когото можеш за ухото да изгониш от клас.

— Не мисли, че това решение се роди лесно и веднага. То бе прието след дълги, трудни спорове и само под натиска на последните драматични събития. Разбира се, ако знаехме със сигурност, че в него няма екипаж...

— Ами ти — прекъсна го генералът — на чия страна си в тези спорове?

— Аз смятам, че човечеството може да се защити! Има право и средства за защита. Никой няма да ни накара да се бием без нужда. Съдържанието на понятието „да се принуди“ ще уточним заедно, опирайки се на мъдростта на политиците, на знанията на учените и, разбира се, на военния потенциал на Земята.

Генералът мълчеше.

— И ти като пълноправен член на комитета ще можеш да влияеш върху хода на събитията. Твоят опит, владенето на стратегическото изкуство изиграха, несъмнено, определена роля при избора на кандидатурата ти, но основното, от което се ръководеше Съветът, е твоята репутация на човек, който внимателно обмисля решенията си, и е съвършено независим, а съвсем не умениято ти да стреляш добре.

— Ето най-последно! — вдигна глава генералът. — Аз просто исках да чуя от теб тази дума: стреляш. Сега я чух.

* * *

Генералът гледаше, както хирург пациента си висящото в пространството тежко безформено туловище, уловено от оптиката и прехвърлено тук в Центъра за наблюдение и свързка. Мислеше си, че

трябва да бъде равнодушен — само така нямаше да допусне грешка. Израстъците по сиво-кафявия грапав чувал се мърдаха вяло, левият му край просветваше остро, отразявайки слънцето. Какво имаше там, зад тази кожа, непроницаема за земните излъчвания? Къде ще влезе скалпелът? Глупава аналогия! Той нямаше намерение да лекува това чудовище, а да го убие. Къде ще влезе ножът? Старецът физически усещаше глухата враждебност на това същество.

На последното заседание разгорещено и страстно се изказа един южняк. Той твърдеше, че сега е престъпление да се бавят, защото Пришелецът никога не се е приближавал толкова и че не е изключено неговото излъчване да поразява вече нашите братя и сестри по планетата. Сигурно пуска в тях семето на смъртта или уродливостта. Решението на Съвета трябва незабавно да бъде изпълнено. След демонстрационния взрив Пришелецът се е доближил до Земята още повече и взривът не трябва да бъде демонстрационен, а да поразии целта.

Следващият светлоок здравеняк беше по-спокоен. Той смяташе, че най-главното е да се избегне непоправимата, грешната стъпка. Нанасяйки удар в съответствие със схемата, предложена от експертите, ние действително ще отстраним заплахата в този момент, но ще създадем две други, много по-големи опасности — възмездието и угризенията на съвестта.

В потока от думи и емоции пестеливо, през зъби, говореше третият: „Ние погребяхме елементарното естество на въпроса: можем ли да изпълним решението на Съвета за отстраняване на Пришелеца, без да го унищожим. Досега единственият аргументиран отговор е отрицателен. В такъв случай Пришелецът трябва да бъде унищожен. Не трябва да забравяме, че ние сме изпълнителен орган. От нас не чакат решение, нашият дълг е да изпълним решението, вече прието и одобрено от човечеството в лицето на пълномощния му орган — «Международния съвет».“

Този, последния, генералът слушаше като че ли с най-голямо удоволствие. Наистина, цялата тази словесна лавина седмици наред заливаше залите за съвещания, етера, пресата и само спъваше обикновената работа, свещената работа — защитата на дома, на огнището. А угризенията на съвестта — дали те могат да се сравняват

с тези, които ще изпитат хората, мъжете, войниците, ако позволят на този чувал...

Не, определено не му е мястото на тези събрания, казваше той на Котарака, единствения човек, който напълно разбираше генерала.

— Остави, старче. Нека си приказват. Няма друг изход — отговаряше приятелят му.

— Прав си. По-добре да се залавяме за работа. Да внесем яснота в състава на втория ешелон — аз не изключвам възможността за контраудар. Погледни тук. — Той повеждаше Котарака към моделиращата карта и те потъваха в отработване на вариантите. Стотици пъти убиваха Пришелеца и той също толкова пъти нямаше шансове за отговор.

И все пак дойде денят, когато не можеше вече да се отлага. Последно енергично сблъскване на мненията и... Гласуването раздели комитета на две части. Всички гледаха генерала — неговият глас се оказа решаващ. „Боже мой — мислеше генералът, — може би са прави тези мили мирни хора. Нали Пришелецът не е нанесъл осезаема вреда, още не е нанесъл... Дали не бързаме?“ Ръцете му стискаха облегалките на креслото и той изведнъж с кожата си, с цялото си тяло си спомни, усети прекрасните, неповторими форми на лостовете за ръчно насочване. „В целта! Огън!“ — пламна в мозъка му.

— Огън! — каза той на глас.

— Моля? — наведе се Котарака с ръка до ухото.

— Моля? — обърнаха се всички към генерала.

— Аз съм за — каза той на пресекулки. — За унищожаване — и успя да забележи доволната гримаса върху жълтоокото лице на Котарака.

Разговорите останаха на заден план. Изследванията показаха, че той е уязвим. Намерени са диапазоните, изчислени са траекториите. Лъчите ще пробият прозорци в защитния слой и през тях ще се втурнат ята от ракети, за да се срещнат в една точка, и като се съединят, ще запалят малко бяло слънце на мястото на тъмния безформен урод. В същото време ще бъде създаден мощен екран, който ще намали милиарди пъти радиационното действие върху околземната област, като отрази излъчването в дълбините на необитаемия Космос. Генералът работеше.

Преди операцията те с Котарака инспектираха позициите. Доклади на командирите. Лявата ръка върху кортика, дясната — до слепоочието. Делови занимания на операторите. Студен, буреносен мирис на бункер. Пултовете — в идеална линия.

— Готовност едно денонощие!

Музика, музика. Утре той ще бъде тук, при тях.

Човешкият гений е несъкрусим.

— Ех, Котако, — казваше той през нощта, пропъждайки сълзите си, — значи, не напразно е минал животът. Имаше момент, преди осем години, когато си мислех: четиридесет години лъжа. Служене на една машина, която — това разбираха всички — никога няма да влезе в действие. За щастие, разбира се. Но това не е ли трагедия? Да разбереш, че цялата красота и безкрайната мощ на оръжието, мъдростта на стратегическите теории, идеалите на бойното другарство — всичко това не е нужно.

— Ти си истински боец, приятелю, винаги съм го твърдял. Боец с голямо сърце. Лягай, трябва да се напиш. Утре е велик ден.

— Да, да! Цел, истинска цел. И в името на свято дело. Без това ние, военните, сме нищо. Смешни палячовци в мундири. А сега е ясно: аз съм необходим. Ние сме необходими, Котако. Без нас не могат нито хората, нито животните, нито розите...

Дойде денят „Д“. Настъпи часът „Ч“. Стотици пръсти се вкопчиха в клавишите и копчетата, стиснаха полираните лостове, хванаха се за маховиците, плъзгачите и колелцата. Генералът седеше в креслото и с крайчеца на съзнанието си фиксираше мяркащите се цифри в горния ляв ъгъл на екрана.

— Минутна готовност!

Това е в ъгъла на екрана. А цялото останало пространство заемаше Пришелецът. Пулсираше, въртеше израстъците си, излъчваше гнусно, непристойно самодоволство.

20, 19, 18... Не се страхувайте, деца мои. Това е като учение. Условен противник. На маневри сте. Учение, нали ви казвам.

10, 9, 8... Той ще го върне в първичния хаос. Той, войникът на Земята.

3, 2, 1. Екранът стана празен. Учението завърши.

* * *

Генералът не предупреди, че се връща. „Нека това да бъде изненада за Береника“ — мислеше той, като си представяше как тя ще протегне ръчички към матовия, малко грапав метал на ордена — новия орден, най-високото отличие, връчено му на днешния ликуващ ден.

На тази влага Марта едва ли е изнесла момичето в градината. Той тихичко, криейки се зад розовите храсти, се приближи до входа. Вратата е открената. За малко да стъпи върху стъпалото, но се спря — само да се опита да изкаля, Марта ще го направи на нищо. Пъхна крака в чистачката. Звукът ѝ, обикновено тих, му се стори оглушителен. Той се намръщи. Може да не стане изненада. Качи се по стълбата. Но къде е момичето? Ама, разбира се, той забрави! Сега е три часа, следобедният сън. Той се спира до леглото и сваля фуражката.

Момичето се събужда и го гледа.

— Аз се върнах, детето ми! — Генералът протяга ръце. — Ти не трябва повече да се страхуваш.

— От кого, дядо? — Тя сяда и старецът вижда, че лицето ѝ, както често след сън, е станало розово и не изглежда много вяло.

— От никого! Никой не е страшен за теб, детето ми. Ставай! Не се ли радваш, че се върнах?

— Много се радвам. Само че сънувах, че Еник няма да долети повече. А ти как мислиш, ще дойде ли?

— Еник ли? Какъв Еник?

— Нали ти казвах, той е толкова смешен, с шарени очички. Той дойде от небето. Играехме заедно на топка.

— На топка? — Генералът пребледня. — Горкото ми момиченце.

— Ами да, и аз още му казах, че не умея да играя на топка, че не мога да ходя, а той каза глупости, всички могат. И ние започнахме да играем и да тичаме... Ох, ами ти нищо не знаеш! А това какво е? — И като подскочи леко върху леглото, тя се притисна до стареца и хвана грапавото металическо кръгче на гърдите му.

* * *

— Нали ти казвах, Тос, твоята теория за опека над бебешките цивилизации не струва пукната пара. Четвърти по ред неуспех! Не ти ли омръзна? Още ли искаш да опитваш?

Тос премълча. Искаше, разбира се, но нека Еник се успокои.

— На Хана почистихме хидросферата, направихме водата източник на бодрост и дълголетие, а те... Помниш ли как се спасяваше от туземците? На Лаим ти нахрани цялата тълпа, научи ги на рационално стопанисване. И какво? Върна се в кораба, пребит от камъни. Добре, че тук на Аум, не те пуснах да слезеш долу. Веднага се досетих, че няма да отговорят с добро. Както виждаш, в отговор на излекуването на парализиците те гръмнаха с всичките си оръдийца. Не, ти нещо грешиш. Винаги съм казвал: малките деца трябва да се обичат такива, каквито са. Да ги преобразуваш е безполезно, дори безнравствено. Сами ще пораснат.

— То-о-с! Еник! — се чу женски глас — Къде сте, палавници такива?

— Тук сме, мамо, съвсем наблизо — отговори Еник.

— Кой ви разреши да вземете кораба?

— Ние попитахме чичо Оф, той позволи.

— Ще ви науча аз вас и Оф също. Марш вкъщи, чувате ли. Веднага отивайте на базата!

— Идваме мамо.

Тос вдигна глава и прошепна:

— Само че хайде още да се отбием на Симания, а, Еник? И без това ни е по пътя, а?

Публикувано във вестник „Орбита“, броеве 27,28/1986 г.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА



<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.